

SPIS TREŚCI

Przedmowa	5
CZĘŚĆ I. EMPIRYZM BRYTYJSKI	
Rozdział I. Ruch utylitarystyczny (1)	9
Uwagi wstępne – Życie i pisma Benthama – Zasady benthamizmu opatrzone pewnymi uwagami krytycznymi – Życie i pisma Jamesa Milla – Altruizm i psychologia asocjacyjistyczna; polemika Milla z Mackintoshem – James Mill o umyśle – Uwagi o ekonomii benthamistów	
Rozdział II. Ruch utylitarystyczny (2)	29
Życie i pisma J. S. Milla – Millowskie rozwinięcie etyki utylitarystycznej – Mill o wolności obywatelskiej i rządzie – Wolność psychologiczna	
Rozdział III. J. S. Mill: logika i empiryzm	49
Uwagi wstępne – Nazwy i zdania, realne i werbalne – Natura matematyki – Rozumowanie sylogistyczne – Indukcja i zasada jednorodności natury – Prawo przyczynowości – Badanie eksperymentalne a dedukcja – Metoda nauk moralnych – Materia jako stała możliwość wrażeń – Analiza umysłu i widmo solipsyzmu – Mill o religii i teologii naturalnej	
Rozdział IV. Empiryści, agnostycy, pozytywiści	84
Alexander Bain i asocjacyjistyczna psychologia – Bain o uutilitaryzmie i intuicjonizmie – Charles Darwin i filozofia ewolucji – T. H. Huxley; ewolucja, etyka i agnostycyzm – Materializm naukowy a agnostycyzm; John Tyndall i Leslie Stephen – G. J. Romanes a religia – Pozytywizm; grupy zwolenników Comte'a, G. H. Lewes, W. K. Clifford, K. Pearson – B. Kidd; uwagi końcowe	
Rozdział V. Filozofia Herberta Spencera	107
Życie i pisma – Natura filozofii oraz jej podstawowe pojęcia i zasady – Ogólne prawo ewolucji: przemienność ewolucji i rozkładu – Socjologia i polityka – Etyka względna i absolutna – Niepoznawalne w religii i w nauce – Uwagi końcowe	

CZĘŚĆ II. RUCH IDEALISTYCZNY W WIELKIEJ BRYTANII

Rozdział VI. Początki ruchu	131
Wstępne uwagi historyczne – Pionierzy literaci: Coleridge i Carlyle – Ferrier i stosunek podmiot-przedmiot – Atak Johna Grote'a na fenomenalizm i hedonizm – Odrodzenie zainteresowań filozofią grecką i powstanie zainteresowania Heglem; B. Jowett i J. H. Stirling	
Rozdział VII. Rozwój idealizmu	147
Postawa T. H. Greena wobec empiryzmu brytyjskiego i myśli niemieckiej – Greena doktryna wiecznego podmiotu wraz z pewnymi uwagami krytycznymi – Etyczna i polityczna teoria Greena – E. Caird i jedność leżąca u podstaw rozróżnienia między podmiotem a przedmiotem – J. Caird i filozofia religii – W. Wallace i D. G. Ritchie	
Rozdział VIII. Idealizm absolutny: Bradley	165
Uwagi wstępne – <i>The Presuppositions of Critical History</i> („Założenia historii krytycznej”) – Ważność logiki dla metafizyki – Podstawowe założenia metafizyki – Zjawisko: rzecz i jej jakości: stosunki i ich człony; przestrzeń i czas; Ja – Rzeczywistość: natura Absolutu – Stopnie prawdy i rzeczywistości – Błąd i zło – Absolut, Bóg i religia – Krytyczne rozważanie metafizyki Bradleya	
Rozdział IX. Idealizm absolutny: Bosanquet	192
Życie i pisma – Logika; sąd a rzeczywistość – Metafizyka indywidualności – Bosanqueta filozofia państwa – Hobhouse'a krytyka Bosanqueta – R. B. Haldane; heglizm a względność – H. H. Joachim i koherencyjna teoria prawdy	
Rozdział X. Zwrot ku osobowemu idealizmowi	208
Pringle-Pattison i wartość osoby ludzkiej – Idealizm pluralistyczny McTaggarta – Spirytualizm pluralistyczny J. Warda – Uwagi ogólne	

CZĘŚĆ III. IDEALIZM W AMERYCE

Rozdział XI. Wprowadzenie	225
Początki filozofii w Ameryce; S. Johnson i J. Edwards – Oświecenie w Ameryce; B. Franklin i T. Jefferson – Wpływ filozofii szkockiej – R. W. Emerson i transcendentizm – W. T. Harris i jego program filozofii spekulatywnej	
Rozdział XII. Filozofia Royce'a	236
Uwagi o pismach Royce'a powstałych przed jego wykładami Giffordowskimi – Znaczenie Bytu a znaczenie idei – Trzy nieadekwatne teorie Bytu – Czwarta koncepcja Bytu – Skończone Ja a Absolut; wolność moralna – Społeczna strona moralności – Nieśmiertelność – Szeregi nieskończone a idea systemu samoprzedstawiającego się – Uwagi krytyczne	
Rozdział XIII. Idealizm osobowy i inne tendencje	254
Howisona krytyka Royce'a, przeciwstawiająca mu pluralizm etyczny – Ewolucyjny idealizm Le Conte'a – Idealizm osobowy Bowne'a – Obiektywny idealizm Creightona – Sylvester Morris i idealizm dynamiczny – Uwagi o dalszym ciągu idealizmu w dwudziestym stuleciu – Próba przekroczenia przeciwieństwa między idealizmem a realizmem	

CZĘŚĆ IV. RUCH PRAGMATYSTÓW

Rozdział XIV. Filozofia C. S. Percie'a 269

Życie Peirce'a – Obiektywność prawdy – Odrzucenie metody powszechnego wątplenia – Logika, idee oraz pragmatyczna analiza znaczenia – Pragmatyzm a realizm – Pragmatyczna analiza znaczenia a pozytywizm – Czysta i praktyczna etyka – Metafizyka i obraz świata Peirce'a – Uwagi o myśli Peirce'a

Rozdział XV. Pragmatyzm Jamesa i Schillera 292

Życie i pisma Williama Jamesa – Jamesa koncepcja radykalnego empiryzmu i czystego doświadczenia – Pragmatyzm jako teoria znaczenia i jako teoria prawdy – Relacje między radykalnym empiryzmem, pragmatyzmem i humanizmem w filozofii Jamesa – Pragmatyzm a wiara w Boga – Pragmatyzm w Ameryce i w Anglii – Humanizm C. F. S. Schillera

Rozdział XVI. Eksperymentalizm Johna Deweya 311

Życie i pisma – Naturalistyczny empiryzm: myśl, doświadczenie i poznanie – Funkcja filozofii – Instrumentalizm: logika i prawda – Teoria moralności – Niektóre konsekwencje w dziedzinie teorii społeczeństwa i teorii wychowania – Religia w ujęciu filozofii naturalistycznej – Uwagi krytyczne o filozofii Deweya

CZĘŚĆ V. BUNT PRZECIW IDEALIZMOWI

Rozdział XVII. Realizm w Wielkiej Brytanii i Ameryce 337

Uwaga wstępna – Realiści z Oksfordu – Krótkie uwagi o dyskusji etycznej w Oksfordzie – Neorealizm amerykański – Realizm krytyczny w Ameryce – Światopogląd Samuela Alexandra – Uwaga o A. N. Whiteheadzie

Rozdział XVIII. G.E. Moore i analiza 356

Życie i pisma – Realizm zdroworozsądkowy – Uwagi o ideach etycznych Moore'a – Moore o analizie – Teoria danych zmysłowych jako przykład postępowania analitycznego Moore'a

Rozdział XIX. Bertrand Russell (1) 376

Uwagi wstępne – Życie i pisma do ogłoszenia *Principia Mathematica*; idealistyczna faza poglądów Russella i jego sprzeciw wobec niej; teoria typów, teoria deskrypcji, sprowadzenie matematyki do logiki – Brzytwa Ockhama i analiza redukcyjna w zastosowaniu do przedmiotów fizycznych oraz do umysłów – Atomizm logiczny i wpływ Wittgensteina – Monizm neutralny – Zagadnienie solipsyzmu

Rozdział XX. Bertrand Russell (2) 401

Postulaty wnioskowania niededukcyjnego i granice empiryzmu – Język; złożoność języka oraz idea hierarchii języków, znaczenie i sens, prawda i fałsz – Język jako przewodnik wskazujący na budowę świata

Rozdział XXI. Bertrand Russell (3) 415

Uwagi wstępne – Wczesna filozofia moralności Russella i wpływ Moore'a – Instynkt, myśl i duch – Stosunek sądów wartościujących do pragnień – Nauka społeczna a władza – Postawa Russella wobec religii – Natura filozofii w ujęciu Russella – Krótkie uwagi krytyczne

Epilog	435
Dodatek A. John Henry Newman	448
Uwagi wstępne – Podejście Newmana do zagadnienia wiary religijnej w ka- zaniach uniwersyteckich – Podejście w <i>Logice wiary</i> – Sumienie a Bóg – Zbieżność prawdopodobieństw i zmysł wnioskowania – Uwagi końcowe	
Dodatek B. Bibliografia	465
Indeks osób	495
Indeks rzeczowy	507